

УДК 338.43

ГУТКО Л.М., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Потреба у страховому захисті тварин набуває важливого значення у зв'язку з частими випадками поширення інфекційних захворювань та існуванням інших можливих ризиків знати збитків їх власниками. Нині сегмент ринку страхування сільськогосподарських тварин залишається нерозвинутим через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин. Дані тези містять зарубіжний досвід організації системи страхування сільськогосподарських тварин з метою його адаптації до вітчизняної практики.

Ключові слова: сільськогосподарські тварини, обов'язкове страхування, добровільне страхування, страхові ризики, державна підтримка, субсидування.

Розвитку страхування сільськогосподарських тварин велика увага приділяється в таких країнах, як Австрія, Великобританія, Іспанія, Швеція, Фінляндія і т. д. В якості страховиків виступають державні та приватні страхові організації, товариства взаємного страхування і страхові кооперативи. Державні страхові організації переважають в Канаді, Греції, Ізраїлі, Індії, на Кіпрі і в ряді інших країн. Взаємне сільськогосподарське страхування найбільш широко поширене в таких європейських країнах як Великобританія, Франція, Нідерланди, де товариствами взаємного страхування застраховано близько 2/3 сільськогосподарських підприємств [1]. Але в більшості країн договори страхування укладають приватні страхові компанії на випадок загибелі, знищення, втрати, вимушеного забою тварин. На страхування приймається поголів'я ВРХ, коней, свиней, овець та птиці. Страховими ризиками є: пожежа, удар блискавки, вибух, стихійні явища (ураган, шторм, град, зливові дощі, тиск снігового шару, паводок, обвал, землетрус, гірські обвали і схід лавин), дія електричного струму, утоплення, падіння в ущелину, потрапляння під рухомий транспортний засіб, напад диких звірів і диких собак, укуси змій або отруйних комах, крадіжка, отруєння на природному пасовищі травами або хімічними речовинами, асфіксія та інфекційні захворювання.

Всі програми страхування сільськогосподарських тварин можна розділити на дві групи: здійснювані з наявністю державної підтримки і без неї. Програми з державною підтримкою страхування сільськогосподарських тварин існують в США, Канаді, Іспанії, Італії, Індії та багатьох інших країнах [2]. У той же час така підтримка відсутня в Німеччині, Австралії, Новій Зеландії, Аргентині [3]. У ряді цих країн акцент робиться на наданні

сільськогосподарським товаровиробникам прямої допомоги з боку держави при настанні катастрофічних подій.

Програми страхування з державною підтримкою передбачають:

1) бюджетне субсидування страхових платежів;

2) участь держави в перестрахованні сільськогосподарських ризиків або в формуванні фондів для ліквідації збитків, зумовлених несприятливими подіями;

3) допомога у формуванні інфраструктури страхової діяльності (розробка методологічної документації, надання статистичних даних, здійснення актуарних розрахунків, створення служб андеррайтерів і страхового арбітражу, установка метеорологічного обладнання, реалізація освітніх програм, проведення інформаційних заходів тощо);

4) створення ефективних принципів функціонування ринку сільськогосподарського страхування (процедур укладання договорів, здійснення страхових виплат і вирішення спорів, умов для розвитку конкуренції та захисту прав учасників страхування).

Одним з найбільш поширених методів державної підтримки страхування сільськогосподарських тварин є надання бюджетних субсидій. Найчастіше державою субсидуються страхові платежі, значно рідше - страхові виплати. Програми бюджетного субсидування існують в США, Канаді, Іспанії, Італії, Австрії, Туреччині, Китаї, Індії та інших країнах. Розмір субсидування страхових платежів становить від 30 до 80% залежно від категорії сільськогосподарських товаровиробників, застрахованих сільськогосподарських тварин, складу страхових ризиків, рівня страхового забезпечення. Субсидування здійснюється за рахунок коштів як центрального, так і регіональних бюджетів. Субсидії найчастіше надаються страховикам, які здійснюють страхування, що дає можливість страхувальникам оплачувати тільки свою частку страхового платежу. Але є країни, де вони виплачуються безпосередньо сільськогосподарським товаровиробникам, які уклали договори субсидованого страхування (Італія, Молдова і т. д.).

Цікавим є досвід організації системи сільськогосподарського страхування в Іспанії, яке за обсягом страхових премій знаходиться в першій п'ятірці лідируючих країн світу, поступаючи тільки США, Канаді та Японії. В країні застраховано понад 70% сільськогосподарських товаровиробників, приблизно 90% сільськогосподарських культур і 70% тварин [4]. Основними рисами системи такого страхування є те, що: по-перше, роль держави полягає у субсидуванні страхових премій, участі в перестрахованні, методологічної та інформаційної підтримки, контроль за проведенням страхових операцій; по-друге, страхування здійснюється приватними страховими компаніями, що функціонують на основі солідарної відповідальності, що забезпечується співстрахуванням ризиків; по-третє, страхування є добровільним, але відмова від нього призводить до позбавлення сільськогосподарських товаровиробників державної допомоги по ряду інших напрямків; по-четверте, наявність страхування виключає необхідність надання прямої державної допомоги в разі на-

стання катастрофічних ризиків Державне субсидування страхових премій поширюється як на страхування врожаю, так і на страхування тварин. Розміри субсидування можуть щорічно змінюватися, але в середньому складають близько 50% від розміру страхових платежів, з них приблизно 40% виплачується з державного бюджету, 10% - з бюджетів провінцій [4]. Конкретний рівень субсидування залежить від об'єкта страхування.

Досвід багатьох країн світу засвідчує, що державна підтримка системи страхування сільськогосподарських тварин є більш ефективним інструментом стабілізації доходів сільськогосподарських товаровиробників, ніж фінансова допомога, що надається їм у вигляді прямих грошових компенсацій в разі епідемій чи стихійних лих.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Прокопчук О.Т. Особливості страхування аграрних ризиків у країнах світу. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 3. С. 46-53.
2. Лобова О. Розвиток аграрного страхування в США. Вісник КНУім. Т. Шевченка. Економіка. 2012. Вип. 133. С. 49-52.
3. Тарельник Н.В. Зарубіжний досвід страхування ризиків в аграрній сфері. Ефективна економіка. 2013. № 6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_17
4. Остапенко О.М. Моделі страхування ризиків аграрного виробництва в зарубіжних країнах. Вісник Сумського національного аграрного університету. Економіка і менеджмент. 2013. Вип. 12. С. 171-175.

UDC 336.1:364.05

TKACHENKO K.V., PhD in Economics
BilaTserkva National Agrarian University

THEORETICAL BASIS OF FINANCIAL SECURITY SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION

The basic forms of development of the Institute of social protection of the population and ways of creating an effective system of social protection are considered.

Keywords: financial security, social protection, social insurance, population.

Potential sources of formation of funds of financial resources of the system of social protection of the population are important: the gross domestic product and the payroll fund. From the gross domestic product that creates a busy population, working in various sectors of the economy, three important financial components of ensuring the effectiveness of social protection are formed: the aggregate wage bill, the state budget, as well as the state trust funds for social purpose. It should be noted that in the context of extended reproduction, support for those in need of financial or other assistance (the disabled, the unemployed, the elderly, etc.) is only possible at the expense of the value added or gross domestic product allocated to their benefit.

The decisive role in the formation of funds of financial resources of the system of social protection of the population is played by the main indicator of socio-